

Rétorika - umění mluvit a argumentovat

autorka:

doc. PhDr. Martina Urbanová, Ph.D.

Použité zdroje:

Urbanová, M. a kol. Rétorika pro právníky. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009.

Vybíral, Z. Psychologie lidské komunikace, Praha: Portál, 2000.

Rétorika

- Etymologický rozbor pojmu rétorika nás zavede do starého Řecka, kdy jeho základem bylo řecké slovo **rhésis**, tj. řeč, mluvení.
- Podle Oxfordském výkladovém slovníku slovo „**rhetoric**“ znamená umění či teorii vyjadřování faktů nebo myšlenek v jasné a přesvědčivé řeči.

Význam pojmu rétorika

- Rétorika jako nauka o řečnictví
- Rétorika jako řečnické umění
- Rétorika jako nauka o argumentaci
- Rétorika jako metoda přesvědčování a záměrného ovlivňování chování
- Rétorika ve smyslu hanlivém, tj. účelově zaměřený, nabubřelý, strojený a obsahově zkreslující projev.

Rétorika jako nauka o komunikaci

- Komunikace verbální (slovní), tj. písemný i mluvní projev - 7 %
- Komunikace neverbální (neslovní a mimoslovní) - 55 %
- Komunikace paralingvistická (vokální - hlasová) - 38 %

Druzí nás hodnotí nejvíce podle neverbální komunikace

Nejčastěji páchané chyby při mezilidském jednání jsou:

- **Povýšené chování (arogantní nádech)**
- **Sarkastické poznámky**
- **Příkazování (vojensko policejní způsob)**
- **Intolerance**
- **Lhostejnost k osobě druhého**
- **Netrpělivost, nepozornost**
- **Neschopnost naslouchat**
- **Poučování, mentorování (kantorský syndrom)**
- **Sobectví (egocentričnost)**
- **Nadřazenost**
- **Vyslýchání (typ křížový výslech - dominantní žárlivý partner)**
- **Vyhrožování, osočování, hrubost**
- **Podceňování partnera, neustálé udělování rad**
- **Ješitnost (vzrůstá s výší naměřeného IQ)**
- **Vlastní neomylnost**
- **Hraní si na psychologa (častější úkaz u mužů než u žen)**
- **Neurčitost projevu, vágnost používaných frází**
- **Vyjadřování varovných předpovědí, skepticismus až apokalyptičnost**
- **Moralizování a puritánství**
- **Subjektivizování, podléhání vlastnímu prvnímu dojmu**
- **Zamračená tvář (misantropismus)**
- **Já, Já, Já jenom Já (hyperjáství)**

Komunikace neverbální

- Mimika
- Oční kontakt
- Gestika
- Kinezika
- Posturika
- Proxemika
- Haptika
- Chronemika
- Neurovegetativní reakce
- Úprava zevnějšku
- Rekvizitální signály
- Parametry prostředí a teritoria

Komunikace paralingvistická

- Hlasitost
- Barva hlasu
- Výška hlasu
- Pomlky
- Frázování
- Emoční náboj
- Kvalita řeči
- Rychlost řeči
- Slovní vata
- Chyby v řeči
- Plynulost
- Objem řeči

Komunikace verbální

- Osobní komunikace (intrapersonální)
- Interpersonální komunikace
- Skupinová komunikace
- Masová komunikace
- Extrapersonální komunikace

Význam hlasu v rétorice

Mluvení je fyziologicko-artikulační stránka procesu vyjadřování myšlenek. K realizaci tohoto procesu potřebujeme:

- ☐ dechové ústrojí (respirační), které dodává výdechový proud potřebný k mluvení,
- ☐ hlasové ústrojí (fonační), v němž se hlas vytváří a moduluje,
- ☐ ústrojí hláskovací (artikulační), ve kterém se vytvářejí základní stavební prvky řeči – hlásky.

Aby byl projev srozumitelný a slovo bylo živé, je třeba dodržovat zejména tyto zásady

- volit přiměřené tempo vzhledem k obsahu projevu i k úrovni posluchačů
- myšlenky správně frázovat
- důležité jsou přízvuky (důrazy, akcenty)
- přiměřená musí být dynamika hlasu
- nezbytná je modulace hlasu
- vhodně volené pomlky

Úspěšnost v oblasti řečnictví závisí
 na lidských schopnostech, které
dělíme na:

Schopnosti vrozené a schopnosti
získané.

Druhy inteligence

- verbální
- matematicko logická
- prostorová
- pohybová
- hudební
- intrapersonální
- interpersonální

Projev člověka je závislý na jeho temperamentu. Rozlišujeme tyto typy:

- sangvinik
- flegmatik
- choleric
- melancholik

Konstituční typologie rozlišuje tři vizuální typy

- astenický typ
- pyknický typ
- atletický typ

Image jako komunikace a směnná hodnota

- **Image má každý (objev Guy Deborda)**
- **Charisma pouze vyvolení**

Umění jednat s lidmi stojí na třech pilířích

- Umění vyznat se sám v sobě (odhad sebe sama, sebepoznání).
- Umění vyznat se v jiných lidech (znalosti, odhad druhých).
- Umění vyznat se v situaci (situační odhad).

**Na závěr se pokuste splnit
několik úkolů – česká přísloví
přeložená do vědecké češtiny
znovu převést do běžné řeči**

Vědecký folklór

- Pokuste se najít v následujícím větách lidová rčení podle vzoru.

Kdo odolává pokušení podlehnout touze nechat dřímat vlastní energii, bývá oklopen chlorofylem. - **Komu se nelení, tomu se zelení**

Verbální komunikace vedená temně přitlumeným zabarvením a sníženou hlasitostí na minimum slyšitelnosti je v přímé korelaci s jednoduchým vyoráváním brambor. -

Lidová rčení

■ Druhá mocnina ze tří profesí se jeví prvním dvojčíslím dekadické soustavy pauperizace -

■ Prognózu optimálního okamžiku pro své akce proved' podle modelového vztahu domestikovaného vodního opeřence k plodenství kulturních trav. -

■ Při zjištění záměrného transportu části horniny od občana A k občanu B je posledně jmenovaný povinen uskutečnit zpětný přesun po stejné dráze, tedy v opačném směru, k prvně jmenovanému, avšak s použitím žitného pečiva. -

Děkuji za pozornost